

EESTI TEADUSTE AKADEEMIA ESTONIAN ACADEMY OF SCIENCES

MERETeaduste Komisjon – Committee on Marine Sciences

Aruanne **Euroopa Merekomitee** Eesti kontaktorgani **Eesti Teaduste Akadeemia mereteaduste komisjoni** tegevusest 2017.a.

Sünopsis

Osaleti i) Euroopa Merekomitee (*European Marine Board*, EMB) täitevkomitee istungil Brüsselis 19.01.2017, ii) Läänemere mereteaduse kongressi (*Baltic Sea Science Congress*) orgkomitee koosolekul Warnemündes 01.03.2017 ja iii) Merekomitee täitevkomitee koosolekul (25.04.2017) ja kevadisel plenaaristungil (26.–27.04.2017) Santa Cruz de Tenerifes (Hispaania, Tenerife). Merekomitee kevadise plenaaristungiga lõppes T. Soomere teine ametiaeg Merekomitee aseesimehena.

Soome Lahe Aasta 2014 jätkuüritusena korraldati Soome lahe kolmepoolse koostöö konverents “Gulf of Finland Year event, From small scales to large scales – The Gulf of Finland Science Days 2017”, Teaduste Akadeemia, 9–10.10.2017.

Avasõnades 25.10.2017 Eesti Euroopa Liidu eesistumise keskkonnaprobleemidele pühendatud kongressil „Nature-based solutions“, (24.–26.10.2017, Tallinna ülikooli konverentsikeskus) tõsteti tähelepanu keskpunkti mikroplastiku probleem merekeskkonnas.

Nõustati Riigikogu keskkonnakomisjoni seonduvalt kiirkatamaraani Viking Faster tekitatud kõrgete lainetega Tallinna lähel ning juhiti tähelepanu võimalikele ohtudele Pirita sadama kõrval merelt võidetud maa kasutamisel. Peeti rida mereteaduse-alaseid populaarseid loenguid, sh vene keeles Ida-Virumaal ning Eesti mereteaduse saavutustest Nikaraaguas ja Kostariikas. K. Olli jätkas Eesti ühe esindajana Euroopa Liidu riikide teaduse ühiskavandamise initsiatiivis *Ookean*.

Eestis on Teaduste Akadeemia (TA) mereteaduste komisjon (MTK) moodustati Eesti TA juhatuse otsusega 25. septembril 2007 ning alustas tööd 2008.a. jaanuaris.

Komisjoni esmasteks eesmärkideks on

- Eesti (mereteaduste) esindamine Euroopa (Teadusfondi) Merekomitees ning
- tegevus riigisisese nõustava koguna

Euroopa Merekomitee (*European Marine Board*, EMB, kuni 2012. a Euroopa Teadusfondi Merekomitee) tegevuse peamised eesmärgid, põhimõtted, lähemad sihid, roll mereteaduse arengus ning tegevuse tasandid (mereteaduse foorum, sünergia, strateegia ja hääl) on lähemalt kirjeldatud MTK 2008. a tegevuse aruandes.

EMB on üks kord nelja aasta jooksul toimuva mereteaduse poliitika konverentsi EurOCEAN peakorraldaja (EurOCEAN2014 toimus 7.–9.10.2014 Roomas) ning nn. Galway, Aberdeeni, Oostende ja Rooma deklaratsioonide peamine koostaja. EMB peamine teaduspoliitika partner ja osapool on Euroopa Komisjon, mille esindaja osaleb kõigil EMB plenaaristungitel.

Kontaktisikuks on peasekretäri abi Anne Pöitel;
kontaktaadress: Kohtu 6, 10130 Tallinn

Telefon: 644 8677, Faks: 645 1829
e-mail: foreign@akadeemia.ee või anne.poitel@akadeemia.ee

MTK esimees on akadeemik Tarmo Soomere
Eesti Teaduste Akadeemia, Kohtu 6, 10130 Tallinn, tel. 6442129;
tarmo.soomere@akadeemia.ee
TTÜ Küberneetika Instituut, Akadeemia tee 21, 12618 Tallinn, tel. 6204176;
soomere@cs.ioc.ee

Komisjoni koosseis 2017.a jooksul ei muutunud. Liikmed 31.12.2017 seisuga on:

Tiit Kutser, Tarmo Kõuts (Kaitseministeeriumi esindaja), Heiki Lindpere, Urmas Lips, Georg Martin, Tiina Nõges (aseesimees), Kalle Olli (aseesimees), Alvar Soesoo, Silver Vahtra¹ (Keskkonnaministeeriumi esindaja).

MTK tegevus Eestis on suunatud kõigi merede ja muude suurte veekogude ja nende ökosüsteemi funktsioneerimisega seotud teadusharude (nt mereteaduse ja limnoloogia mitmesugused harud, meregeoloogia, rannikutehnika ja -teadus, hüdroloogia, merepõhja ja mereelustiku ressursidega ja nende ekspluateerimisega seonduvad teaduslikud küsimused, mere ruumiline planeerimine) Eestis baseeruva kompetentsi esindajatele. Mereteaduse all mõistetakse nõnda defineeritud teadusharude kogumit.

MTK elektroonilised koosolekud ja küsitlused

Aasta keskse üritusena korraldati Soome lahe kolmepoolse koostöö järgmine konverents (Soome Lahe Aasta 2014) jätkuüritus „From small scales to large scales –The Gulf of Finland Science Days 2017“ 09.–10.11.2017. a. Eesti Teaduste Akadeemia ruumides. Eesti poolt kujunes peakorraldajaks T. Soomere ja kaaskorraldajaks dr. Robert Aps Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituudist. Soome poolt panustasid ulatuslikult dr. Kai Myrberg ja Ljudmilla Vesikko Soome Keskkonnainstituudist. Rahaliselt toetas konverentsi SA Keskkonnainvesteeringute Keskus. Konverentsi kava on esitatud käesoleva aruande lisana.

Selgus, et Soome lahe merekeskkonna kaitse teema pakub huvi suuremale hulgal teadlastele ja spetsialistidele, kui algul prognoositi. Eelregistreerus 98 osavõtjat ning osavõtjaid oli 102. Avamisel osales tervitusega endine keskkonnaminister, praegu Riigikogu põhiseaduskomisjoni esimees Marko Pomerants. Konverentsi lõpukõne pidas haridus- ja teadusminister Mailis Reps.

Eelregistreerunud osalejatest enamus soovis esineda ettekandega. Korralduskomitee oli otsustanud kahepäevase konverentsi kasuks. Kui konverents oleks peetud ühes saalis, ei oleks kõik väljavalitud ettekanded programmi mahtunud. Seepärast otsustas korralduskomitee valida ühiselt kuulatavatele plenaarsessioonidele kokku 22 (eeldatavalt kõige huvipakkuvat) ettekannet, jagada 24 ettekannet kõrvuti ruumides toimuvate paralleelsessioonide vahel ning võimaldada 17 osalejale stendiettekande esitamist.

Konverents leidis ulatuslikku meediakajastust. Vastav pressiteade rõhutas, et kokku said kolme Soome lahe riigi – Soome, Eesti ja Venemaa – mereteaduse, keskkonnakaitse ja keskkonnateadlikkuse spetsialistid. Koos heideti pilk viimastel aastatel tehtud tööle ning otsiti uusi võimalusi merekeskkonna seisundi parandamiseks, mere ökosüsteemi stabiliseerimiseks

---

¹ Silver Vahtra ei tööta enam Keskkonnaministeeriumis ning ei osalenud sel aastal ka komisjoni töös.

ja selle poolt pakutavate teenuste tagamiseks ning mereandide mõistlikuks kasutamiseks. Edu aluseks on kolmepoolne koostöö, ulatuslik andmevahetus ja vastastikune kompetentsi siire.

Järgiti väljakujunenud tava orienteeruda igapäevases töös elektroonilistele koosolekutele. Komisjoni liikmeid informeeriti jooksvalt Euroopa Merekomiteest saabunud informatsioonist ja Euroopa Merekomitee plenaaristungitest, aga ka spetsiifilistest üritustest nagu *10th European Conference on Marine Natural Products*, 3.–7.09.2017, Kolymbari (Greece), *International Conference – Oceans Meeting 2017*, 8.09.2017, Lissabon (Portugal), *International Conference on Microplastic Pollution in the Mediterranean Sea*, 26.–29.09.2017, Capri (Itaalia), *Blue Growth Information Session*, 17.11.2017, Brüssel jne.

Toimus kolm elektroonilist küsitlust-nõupidamist.

- MTK 2016. a aruanne saadeti komisjoni liikmetele elektrooniliselt 08.01.2017. Vastuväiteid ei laekunud.
- Elektrooniline küsitlus (algatatud 13.03.2017): soovitus ja täiendused Merekomitee seisukohavõtu (Position Paper #23 Advancing Citizen Science for Seas and Ocean Research) käsikirja kohta. Otsesest vajadust teksti muutmiseks ei leitud.
- Elektrooniline küsitlus (algatatud 09.04.2017): otsiti eksperte, keda soovitada Euroopa valitsuste teadusnõunike foorumi ja Euroopa Komisjoni teadusnõustamise mehhanismi (Science Advisory Mechanism) töörühma „Foods from Ocean“. Eksperti (töörühma liikme) kandidaadiks esitati merekomisjoni liige Georg Martin, keda siiski töörühma ei lülitatud.

Osalemine Euroopa Merekomitee töös

Kuni 2012. aastani kasutas EMB Euroopa Teadusfondi Merekomitee nimetust. Alates 2013. aastast kasutatakse nime Euroopa Merekomitee. Strateegilise muudatusena asutati 2016. a jaanuaris Euroopa Merekomitee uue iseseisva juriidilise isikuna Belgia õigussüsteemis. Eesti Teaduste Akadeemia kutsuti selle asutajaliikmeks. Asutamisdokumendid kirjutati alla EMB täitevkomitee plenaaristungil 20.01.2016. Kogu tegevuse üleminek uude asutusse lõpetati 31. detsembriks 2016. Aruandeaastal tegutseti iseseisva juriidilise isikuna, formaalse nimega *European Marine Board IVZW*.

Aruandeaastal osales T. Soomere i) EMB täitevkomitee istungil Brüsselis 19.01.2017 ja iii) Merekomitee täitevkomitee koosolekul (25.04.2017) ja kevadisel plenaaristungil (26.–27.04.2017) Santa Cruz de Tenerife (Hispaania, Tenerife). Merekomitee kevadise plenaaristungiga lõppes T. Soomere teine ametiaeg Merekomitee aseesimehena².

Sügisese plenaaristungil (18.–19.10.2017) Galways (Iirimaa) korraldamist segas erakordselt tugev torm Ophelia. Mitmed lennud Iirimaaale tühistati. Seetõttu toimus istung vähendatud koosseisus ning vajalikud otsused (nt EMB eelarve kinnitamine) tehti elektroonilise küsitluse kaudu.

EMB poolt organiseeritud aasta keskne üritus oli kuues EMB Foorum (6.12.2017, Hollandi Kuningliku Akadeemia ruumides Brüsselis). Peateema oli mereteaduse roll merede ja

---

² T. Soomere valiti 2012. a Euroopa Merekomitee aseesimehiks ja täitevkomitee liikmeks kolmeks aastaks (2012–2015). EMB 2015. a kevadisel plenaaristungil (29.–30.04.2015) valiti T. Soomere tagasi EMB aseesimehiks ja täitevkomitee liikmeks; vastavalt EMB statuudile seekord kaheks aastaks (2015–2017). EMB statuudi kohaselt T. Soomere alates 2017. a kevadest enam aseesimehena jätkata ei saa. EMB kevadisel plenaaristungil avaldati T. Soomerele tänu olulise panuse eest EMB töösse ning tema asemele valiti aseesimehiks ja täitevkomitee liikmeks Saksamaa esindaja dr Jan-Stefan Fritz.

ookeanide haldamisel (*The role of Marine Science in International Ocean Governance*), fookusega ÜRO 2030 agendale ja säästliku arengu eesmärkidele.

Aruandeaastal publitseeriti rida uusi poliitikadokumente:

- *The Ticking Time Bomb of Climate Change (Science Commentary*, märts 2017), mis rõhutas vajadust paigutada diskussioon 21. sajandi globaalse kliimamuutuse üle õigesse konteksti.
- *Decommissioning of offshore man-made installations: Taking an ecosystem approach (Policy Brief*, mai 2017), mis juhtis tähelepanu aegamisi kasvavale vajadusele utiliseerida keskkonnasõbralikult juba lähitulevikus avamerele ja rannikuvööndisse paigutatud ehitisi nagu tuulikud, puurplatvormid või torujuhtmed.
- *Advancing Citizen Science for Coastal and Ocean Research (Position Paper*, mai 2017), mis käsitles kodanikuteaduse rolli, võimalusi ja väljakutseid rannikuteaduses ja avaookeani uuringutes ning kaasnev lühem dokument (*Policy Brief*) *Marine Citizen Science: Towards an engaged and ocean literate society* (oktoober 2017).
- *Marine Biotechnology: Advancing Innovation in Europe's Bioeconomy (Policy Brief*, september 2017), mis esitles innovaatilisi suundi ja lahendusi mere biotehnoloogias, visandas nende rakendamise võimalused lähitulevikus ja skitseeris perspektiivsete uuringute suunad.

Eestis kommuniqueeriti need dokumendid MTK liikmetele. Laiemat meediakajastust ei õnnestunud saavutada. Kaudselt kajastati mere biotehnoloogia dokumendi mõnesid mõtteid Eesti Teaduste Akadeemias korraldatud puidukeemia perspektiivide seminari raames ning kodanikuteaduse dokumendi rõhuasetusi kirjavahetuses Haridus- ja Teadusministeeriumiga teaduslike ja õpetatud seltside finantseerimise küsimuses.

EMB poliitikadokumendid on järjest sagedamini kujunenud nii Euroopa Komisjoni otsuste alusmaterjaliks kui ka päästikuks kindlate teemade sihtfinantseerimise üle otsustamiseks. Nii näiteks otsustas Euroopa Komisjon investeerida lähitulevikus 2 miljonit eurot merekeskkonna ja inimtervise vaheliste seoste analüüsiks. Vastav Horisont2020 projekt *the Seas, Oceans and Public Health in Europe* (SOPHIE, juhtpartner Exeteri Ülikool) käivitati 2017. a detsembris motiveerituna EMB poliitikadokumendist *Linking Oceans and Human Health* (2013).

Aruandeaastal vahetus EMB tegevdirektor. Dr Niall McDonough lahkus sellelt kohalt 2017. a sügisel. Tema asemele asus alates 10.01.2018 prof Sheila Heymans.

Mereteaduse populariseerimine ja valdkonna nähtavuse suurendamine

Kuna MTK esimees on kolmandat aastat järjest tihedalt hõivatud Eesti teaduse kui terviku esindamisega, kujunes MTK töö kajastamine meedias vähem intensiivseks kui varasematel aastatel. Eetrisse pääseti pea kõigis tele- ja raadiokanalites ja ajalehtedes seoses Viking Line uue kiirlaeva Viking Faster tekitatud kõrgete lainete problemaatikaga (BNS, Akadeemik: kiirkatamaraan tekitab Tallinna lähel eluohtlikke laineid. *Postimees Online*, 14.06.2017 kell 10:19, paberleht 15.06.2017, 3; telekanali Kanal2 *Suvereporter* rääkis kiirlaevalainetest, viidates T. Soomere kommentaaridele, Kanal2, 14.06.2017, kell 19.57; Küllike Rooväli, Tarmo Soomere: eluohtlikud kiirlaevalained ründavad taas, *Õhtuleht*, online uudis 14.06.2017, kell 17:33; paberleht: 15.06.2017, 3; telekanal TV3, saade *Suvised Seitsmesed*, uudislõik kiirlaevalainetest, viidates T. Soomere kommentaaridele, TV3, 15.06.2017, kell 18.57; T. Soomere lühiintervjuud kiirlaevalainete teemal kanalites *Raadio2* ja *Vikerraadio*, 28.06.2017: Pealinna uudisteportaal: „Aab: Tallinna lähel saab laevade kiirust piirata veeteede

amet“ (tugineb T. Soomere kommentaaril BNS-le), pealinn.ee, 13.07.2017, kell 18.13; Küllike Rooväli, Tapjalained Tallinna lähel: laevaomanikud ja sadamad nõuavad kiirusepiirangut (sisaldab T. Soomere kommentaare), *Õhtuleht*, 17.07.2017, 4–5; Maarit Stepanov, Täismehemõõtu laevalained meelitavad linlased Pikakari randa (sisaldab T. Soomere kommentaare), *Õhtuleht*, 07.08.2017, 7, T. Soomere kommentaarid ERR-ile ja kanalile *Raadio4* Riigikogu keskkonnakomisjoni istungi järel laevalainete ohtlikkusest, 25.08.2017; kommentaar telefonitsi *Kuku Raadiole* Riigikogu keskkonnakomisjoni istungi järel laevalainete ohtlikkusest: Tarmo Soomere Viking Faster põhjustab Tallinna lähel eluohtrikke laineid, 10 minutit, 25.08.2017; Vestlus kiir-laevade järellainetuse problemaatikast Tallinna lähel, *Vikerraadio, Reporteritund*, 06.09.2017).

Tavapäraselt laekus palju kutseid mere- ja rannikuteemaliste ettekannete pidamiseks. T. Soomere pidas järgmised kutsutud ning avalikud loengud mere- ja rannikuteaduse problemaatikast Eesti kontekstis: avalik loeng *Värskete meretuulte linn on varjatud kliimamuutuste epitsentris*, Sillamäe kultuurimajas, 13.01.2017, loeng *Märatsev meri ehk kuidas kõrgest lainest saab mõrtsuklane*, Lasteülikool, Tartu Ülikooli Narva kolledž, 14.01.2017, avalik loeng *Mereteaduse õppetundidest mereriigi mõistliku poliitikani*, Väarikate Ülikool, Tartu Ülikooli Narva kolledž, 14.01.2017, loeng *Rannikumeri kliimamuutuste peeglina* Reaalkooli teaduspäeval, Tallinn, 04.04.2017, loeng *Meie meri kui kliimamuutuste peegel* Kohila gümnaasiumi uurimiskonverentsil “Mõtelda on mõnus”, 13.04.2017, avasõnad VI trilobiitide-alasele rahvusvahelisele konverentsile (6th International Conference on Trilobites and their Relatives, 7–10.07.2017, Tallinn, Gustav Adolfi gümnaasium, 08.07.2017, avalik loeng Kesk-Ameerika ülikoolis *Towards the use of ocean currents for environmental management of maritime activities*, 31.07.2017, Universidad Centroamericana, Managua, Nikaraagua, avalik loeng *Smart use of ocean currents for environmental management of maritime activities*, Costa Rica ülikool (Universidad de Costa Rica), San Jose, Kostariika, 09.08.2017, ettekanne *Kas meri oskab valetada: Valelik või mitmepalgeline meri* Teadus.ee 11. suvekoolis “Tõde ja õigus”, Käsmu, 26.–27.08.2017 (26.08), loeng *Kliimamuutused Eesti moodi* keskkonnahariduse spetsialistide koolituse raames (29.–30. august, Ida-Virumaa, Alajõe, hotell Suvi), 30.08.2017, ettekanne *Towards Preventive Technologies for Coastal Protection* USA teadusfondi (National Science Foundation) Euroopa büroo juhataja Sonia Ortega külastuse puhul TTÜ Meresüsteemide Instituudis toimunud seminaril 01.09.2017, avasõnad konverentsil „BONUS Symposium: Science delivery for sustainable use of the Baltic Sea living resources“, 17.–19.10.2017, Tallinna ülikooli konverentsikeskus, 17.10.2017, avasõnad kongressil „Nature-based solutions“, 24.–26.10.2017 Tallinna ülikooli konverentsikeskus, 25.10.2017, keskkonnahariduse konverentsi (Jäned, 25.–26.10.2017) lõpuloeng *Keskkonnaharidus inimõiguste komponendina*, 26.10.2017 ning P. Järvelaidi 60. sünnipäevale pühendatud konverentsi avaloeng *Läänemeri kui ookeani ja elumere väike mudel*, Tallinna Ülikool, 28.11.2017.

Osalemise teiste rahvusvaheliste organisatsioonide töös

MTK esimees T. Soomere on Euroopa (Teaduste) Akadeemiate Teadusnõukoja EASAC (European Academies' Science Advisory Council) keskkonnapaneelis Eesti Teaduste Akadeemia esindaja ja asutajaliige. Tema üheks ülesandeks on olla Merekomitee kontaktisikuks, aidata kaasa informatsiooni vahetamisele nende organisatsioonide vahel ning nende töö harmoniseerimisele. T. Soomere osales aruandeaastal ühel kahest EASACi keskkonnapaneeli istungist (Varssavi, Poola, 18.–19.09.2017).

Osalemine Eesti poliitika kujundamisel

Aruandeaastal riigiasutused Eesti Teaduste Akadeemia poole MTK valdkonda otseselt puudutavate küsimustega ei pöördunud. Laiemas plaanis käsitles MTK temaatikat Eesti eesistumise perioodi konverents *Nature-Based Solutions* (24.–26.10.2017, Tallinna Ülikooli konverentsikeskus), mille orgkomitee liikmeks nimetati T. Soomere (Keskkonnaministeeriumi kiri 13.09.2016 nr 7-16/16/8295). Kaudselt kuulub MTK teemade hulka uue riikliku geoloogiateenistuse moodustamine. T. Soomere kutsuti Riikliku Geoloogiateenistuse moodustamise töörühma (majandus- ja taristuministri kiri 23.12.16 nr 16-0351) ning nimetati selle teenistuse nõukoja asendusliikmeks.

Jätkus töö 2013.a. alustatud initsiatiiviga liituda ühiskavandamise algatustega *Ookean, Kliima ja Vesi* (Joint Programming Initiative [JPI] Oceans, Climate, Water). Üks Eesti ametlikest esindajatest on MTK aseesimees prof Kalle Olli. Kaudselt osales T. Soomere selle valdkonna teaduspoliitika kujundamisel, esindades Teaduste Akadeemiat mitmesugustel foorumitel, nõupidamistel ja komisjonides.

Läänemere regiooni teaduspoliitika kujundamine

T. Soomere oli Läänemere mereteaduste kongressi (Baltic Sea Science Congress “Living along gradients: past, present, future”, 12.–16.06.2017, Rostock, Saksamaa) teadusnõukoja liige.

Koostöö Eestis

MTK esimees T. Soomere kuulub vaatlejana alates 2008. a suvest Vabariigi Valitsuse 12.12.2005 korraldusega nr. 784 Keskkonnaministeeriumi juurde loodud ministeeriumidevahelisse merenduse, merekaitse ja reostustõrje küsimuste lahendamise koordineerimise komisjoni.

MTK liikmed on kutsutud Keskkonnaministeeriumi merekeskkonna osakonna poolt nõustama merekeskkonna kasutuse ja kaitse seaduse kontseptsiooni koostamist.

Hinnang TA liikmelisusele Euroopa Merekomitees

Euroopa Merekomitee on üks kõige usaldusväärsemaid Euroopa Komisjoni nõustavaid institutsioone. Selle aluseks on teadust finantseerivate organisatsioonide, teadusorganisatsioonide ja kõrgharidusmaastiku tasakaalustatud esindatus. Merekomitee plenaaristungitel osalevad regulaarselt Euroopa Komisjoni kõrged ametnikud, kes sageli esitlevad ka Komisjoni strateegilisi valikuid.

Merekomitee kaudu on meil võimalus realiseerida Eesti mereteaduse positsioon kogu Läänemere piirkonda mõjutavate teaduspoliitiliste otsuste taseme., aga ka teha Eesti teadlaste sõnum kuuldavaks Euroopa mastaabis. Merekomitee igal liikmel on üks hääl. Eesti kui uuenenud Merekomitee (*European Marine Board IVZW*) hääl on Läänemere mereteaduse poliitika küsimustes sageli määrava kaaluga. Lisaks on meil head võimalused tutvustada Eestis tehtavaid teadusuuringuid ning saavutada meil välja töötatud uutele ideedele finantseerimist Euroopa vahenditest.

Hinnang MTK tööle

MTK on praeguseks 10 aasta vältel täitnud oma peamist ülesannet – esindada Eesti mereteadust Euroopa Merekomitees ning mereteaduse tippkompetentsi Euroopa

akadeemilisel maastikul. Tavapärase intensiivsusega on edastatud mereteaduse sõnumeid ühiskonnale ning võimalusel ja vajadusel nõustatud Eesti riiki.

Komisjoni koosolekud, nõupidamised ja küsitlused toimuvad juba mitmendat aastat elektrooniliselt. Aastail 2012–2017 (mil T. Soomere oli Euroopa Merekomitee aseesimees) on peaarõhk olnud rahvusvahelistel aspektidel. Olulisemad suunad aruandeaastal on: i) tegevus Euroopa Merekomitee täitevkomitee liikme ja aseesimehena, Euroopa (Teaduste) Akadeemiate Teadusnõukoja (EASAC) keskkonnapaneeelis (T. Soomere), ja teaduse ühiskavanduse algatuses *Ookean* (K. Olli) ning ii) Soome Lahe Aasta 2014 jätkuürituse *From small scales to large scales –The Gulf of Finland Science Days 2017*“ (09.–10.11.2017, Eesti Teaduste Akadeemia) korraldamine. Need on suurendanud nii Läänemere ümbruse riikide kui ka Eesti mereteaduse nähtavust, panustanud Euroopa mereteaduse-alase poliitika kujundamisse ning värskenud Soome lahe riikide kolmepoolset koostööd, aidanud kaasa andmevahetuse organiseerimisele ja vastastikusele kompetentsi siirdele.

Eesti mastaabis on suudetud hoida mereteaduse nähtavust juba mitmeid aastaid suurepärasel tasemel. Teadusmaastikul, meedias ja ühiskonnas on püsiv huvi mere-, järve- ja rannikuteaduse teemade vastu. Mitmed valdkonnad on jõudnud ülikoolide väljapaistvate teadussuundade hulka. MTK liige T. Kutser kuulus 2017. a. oma valdkonnas maailma 1% enimsiteeritud teadlaste sekka. MTK aseesimees T. Nõges on (uuesti) esitatud Eesti Teadusagentuuri hindamisnõukogu liikme kandidaadiks. Mitmesuguste ürituste korraldamine (sh. Soome Lahe Aasta 2014 jätkuüritus Eesti Teaduste Akadeemias) on teadvustanud Eesti mere- ja rannikuteaduse ning limnoloogia potentsiaali naaberriikides.

Siiski on MTK Eesti-sisese tegevuse intensiivsus ja tulemuslikkus märksa tagasihoidlikum võrreldes MTK liikmete potentsiaali, tulemuslikkuse ja nähtavusega. Teaduse baasfinantseerimise osakaalu suurenemise taustal tugevneb vajadus kujundada MTK mere-, järve- ja rannikuteaduse erinevate valdkondade tegevusi koordineerivaks ja konsolideerivaks koguks, mis koondaks ja ühtlustaks nende valdkondade hääle kogu Eesti teadusmaastikul.

MTK on töötanud samas koosseisus nüüd juba kümme aastat. Osa komisjoni algsetest liikmetest on asunud tööle teistes valdkondades. Nende asendamiseks on alustatud läbirääkimisi. Kavas on teha Teaduste Akadeemia juhatusele ettepanek nimetada komisjoni liikme(te)ks seni MTK-s esindamata tugevate teadusrühmade liidrid.

Tarmo Soomere
13. jaanuaril 2018